

mohl žalovaný do doby vyplacení pojistné hodnoty podle §§ 326 a 363 obč. zák. čerpati podezření, že pojistník uschoval u žalovaného věci, o nichž uvedl pojišťovně, že zhořely.

Že žalovaný měl za pojistníkem pohledávku 10.500 Kč, bylo nižšími soudy zjištěno, postup pohledávky byl proveden v advokátní kanceláři Dr. K. a ten převzal i pojistnou hodnotu. Jediné to, že pojistná hodnota byla vyšší nežli pohledávka žalovaného, nevzbuzuje ještě podezření nepoctivosti žalovaného, když nebyly jinak zjištěny skutečnosti, jež by odůvodňovaly závěr, že žalovaný jednal v dorozumění s pojistníkem aneb že o jeho jednání věděti mohi a že mu chtěl takovým způsobem dopomoci aspoň k onomu rozdílu obou pohledávek. Podle zásady vyslovené v § 328, druhá věta obč. zák. platí v pochybnosti domněnka o poctivosti držitele a nelze proto na podkladě zjištěného skutkového stavu pokládati žalovaného za nepoctivého příjematele pohledávky. Jest proto dovolání s hlediska dovolacího důvodu podle § 503 č. 4 c. ř. s. důvodné.

Čís. 15739.

Zaručil-li se rukojmí za úročný dluh, týká se jeho závazek úroků od doby uzavření smlouvy rukojemské.

Vykladací pravidla § 1353 obč. zák. platí také pro rukojmí a plátce.

Námítku liknavosti věřitelovy podle § 1364 obč. zák. může uplatnit i rukojmí a plátce.

Rukojmí se nezprošťuje svého závazku pouhou námítkou liknavosti věřitelovy, nýbrž musí svůj nárok na náhradu škody, vzniklý jemu ztrátou postihu proti hlavnímu dlužníku, namítati zápočtením a prokázati jej číselně. Jde o samostatný nárok rukojmího, který může uplatnit proti věřiteli buď žalobou nebo námítkou zápočtení proti žalobě věřitelově o splnění rukojemské smlouvy.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1937, Rv I 257/35.)

Žalující Spořitelní a záložní spolek (kampelička) poskytl Prokopu P-ovi podle dlužního úpisu ze dne 1. dubna 1928 zápůjčku ve výši 30.000 Kč a ten se zavázal, že »z poskytnuté zápůjčky bude platiti 5 $\frac{3}{4}$ % úroků počínaje dnem 1. dubna 1928 a že jistinu i úroky splatí dne 31. října 1928, 31. října 1929, 31. října 1930 a 31. října 1931 po 7.500 Kč. Kdyby splátku na jistinu nebo úroky včas nezaplatil, byl povinen platiti ode dne splatnosti do dne zaplacení úroky z prodlení. Celá zbývající část zápůjčky i s příslušenstvím stává se prodlením ihned splatnou.« K tomuto závazku přistoupili žalovaní Josef Č. a Václav C. podpisem dluhopisu jako rukojmí a plátci. Pohledávka žalujícího ústavu nebyla však ani splácena, ani úrokována ve smluvených lhůtách a byla teprv na podzim roku 1929 v pozemkové knize na nemovitostech dlužníkůvých zajištěna, ale při exekučním prodeji majetku hlavního dlužníka vyšla na prázdno. Žalující ústav se proto domáhá jejího zaplacení na rukojmích a plátcích, kteří proti žalobě namítli mimo jiné liknavost ža-

lobcovu ve vymáhání pohledávky na hlavním dlužníku. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Žalovaní rukojmí a plátcí vznesli námitku liknavosti žalobcovy podle § 1364 obč. zák. že totiž s vymáháním zažalované pohledávky otálela, a domnívají se, že postačí úplně vznesení této námitky, aby byli prosti svého rukojemského závazku. Názor ten odůvodňují doslovem poslední věty § 1364 obč. zák., že věřitel odpovídá rukojmímu potud, pokud tento jeho vahavostí při vymáhání dluhu vezme škodu při postihu. Tento názor soud odvolací nesdílí. Ustanovení § 1364 obč. zák. zřejmě se vztahuje jen na obyčejné rukojmí, neboť se v něm mluví jen o rukojmím, nikoliv však o rukojmím a plátcí, kteří jsou solidárními dlužníky (§§ 1357 a 891 obč. zák.). Nemůže tedy býti v souzeném případě vznesena rukojmími a plátcí námitka liknavosti (§ 1364 obč. zák.), jak jest také praxi uznáno (Ehrenzweig-Pfaff-Krainz, System obč. práva z r. 1928, § 309-IV-1). Ostatně by se podle ustanovení § 1364 obč. zák. ani obyčejný rukojmí nemohl zprostiti splnění svého rukojemského závazku pouhou námitkou liknavosti věřitelovy, neboť nárok rukojmího proti věřiteli pro jeho liknavost s vymáháním dluhu jest nárokem na náhradu škody vzniklé při postihu, která však nebyla ani co do výše v souzené věci udána, ani namítána k započtení. Musila by tedy rukojmím vzejít škoda a tato škoda by musila býti ve smyslu § 391, odst. 3 c. ř. s. uplatňována jako vzájemná pohledávka (§ 1438 obč. zák.), kdyby tu i šlo vůbec o obyčejné rukojmí, což se však nestalo. I tu by musila býti prokázána nejen škoda, nýbrž i zavinění (liknavost) na straně žalobcově, že totiž žalobce otáleje s vymáháním pohledávky nevynaložil takového stupně péle a pozornosti, jaký se vyžaduje od člověka normálních schopností (§ 1297 obč. zák.). Když však jest notorické, že teprve o žních 1929 nastal nenadálý pokles cen chmele na nepatrný peníz a proto i polnosti Prokopa K-a klesly značně na ceně a žalující ústav žádal zajištění na tomto svém dlužníku pro toto nenadálé zhoršení poměrů a třebas opožděně přece jen ho již dosáhl, nelze na jeho straně shledávati liknavost ve smyslu § 1297 obč. zák. Neposoudil tudíž první soud věc po stránce právní nesprávně, jestliže žalobě vyhověl a uznal oba rukojmí a plátce solidárně povinnými, aby zažalovanou pohledávku i s příslušenstvím zaplatili. Ježto žalovaní podpisem na dluhopise ze dne 1. dubna 1928 se zavázali jako rukojmí a plátcové zaplatiti jistinu 30.000 Kč s 5¾% úroky od 1. dubna 1928, s výlohami i 6% úroky z úroků, jsou povinni také tyto vedlejší závazky plniti v mezích svého zaručení (§ 1353 obč. zák.), nikoli snad jen úroky ode dne žaloby plynoucí, jak za to mají žalovaní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Z důvodu právní mylnosti uplatňují žalovaní především, že žalobci byly prisouzeny úroky z doby před podáním žaloby, odvolávajíce se na předpis § 1353 obč. zák. Činí tak neprávem. Podle druhé věty tohoto předpisu rukojmí, kteří se zaručili za úročnou jistinu, ručí jen za ty ne-

zapravené úroky, které věřitel nebyl ještě oprávněn vymáhati. Rozsah zamýšleného závazku v příčině úroků dlužno proto vykládati podle doby, kdy k němu došlo, to jest, kdy byla sjednána smlouva rukojemská. Jde-li tedy o záruku za dluh zúročitelný, jest míti za to, že se rukojmí zaručuje také za úroky, které věřitel nemohl ještě vymáhati v době, kdy se stala smlouva rukojemská. Vedlo by k nesrovnalostem, kdyby se měl uvedený předpis zákona vykládati tak, jako by rozhodující byla teprve doba, kdy se nárok na dlužné úroky uplatňuje. Není sporu o tom, že žalovaní přistoupili k závazkům Prokopa K-a z dlužního úpisu ze dne 1. dubna 1928 podpisem svým jako rukojmí a plátci. Pocházejí proto úroky z doby, kdy žalovaní byli již rukojmími. O tom, že vykládací pravidla § 1353 obč. zák. platí také pro rukojmí a plátce (§ 1357 obč. zák.), nemůže býti sporu, neboť jde o všeobecná pravidla, týkající se poměru rukojemského vůbec, a nelze z nich vylučovati rukojmí a plátce, kteří mají zvláštní postavení proti obyčejným rukojmím jen, pokud je odůvodněno jejich přímým ručením (Klang, str. 230). Ručí proto žalovaní též za úroky, jejichž výše nebyla sporná, třebaže pocházejí z doby před podáním žaloby, neboť pocházejí z doby po ujednání rukojemské smlouvy a vztahuje se na ně jejich ručitelský závazek. Pokud jde o námitku liknavosti věřitelovy podle § 1364 obč. zák., nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že ji nemohou vznésti rukojmí a plátce, nýbrž že ji může uplatniti jen obyčejný rukojmí; stačí v tom směru poukázati na odůvodnění rozhodnutí č. 7699 Sb. n. s., na nauku v něm uvedenou a na další rozhodnutí č. 9313 Sb. n. s. Dovolací soud nemá důvodu, aby od zásady v nich vyslovené upustil. Než ve věci samé nelze dovolatelům dáti za pravdu. Odvolací soud správně poukázal na to, že rukojmí nemůže býti zproštěn svého závazku pouhou námitkou liknavosti věřitelovy, nýbrž že bylo nutno, aby svůj nárok na náhradu škody, jež mu vznikla ztrátou postihu proti hlavnímu dlužníku, uvedl a prokázal číselně a namítl jej jako vzájemnou pohledávku započtením. Jde tu o samostatný nárok rukojmího, který může uplatniti proti věřiteli buď žalobou nebo námitkou započtením proti žalobě věřitelově o splnění rukojemské smlouvy. V tom směru nebyla v první stolici v souzeném případě vznesena dovolateli námitka započtení vzájemné pohledávky z náhrady škody a také výše škody nebyla udána. Již z toho důvodu nemohla míti námitka liknavosti praktického významu, nehledíc ani k tomu, že tu nebylo prokázáno zavinění na straně žalobcově. S důvody odvolacího soudu v tomto směru dovolací soud souhlasí.

Čís. 15740.

Výměnek.

Nárok na poskytování výměnku, sjednaného pro případ pracovní nezpůsobilosti, vzniká již snížením této nezpůsobilosti, bránícím získati prostředky k výživě.

Výměnkové dávky splatné již před podáním žaloby lze požadovati v jejich peněžité hodnotě a nerozhoduje, zda si oprávněný v té době zaopatřil jinak výživu.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1937, Rv I 315/35.)